

Instituut voor Natuurbehoud

MVG-AMINAL
Cel MER
t.a.v. Jeroen Mentens
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel

uw kenmerk:
ons kenmerk: IN.A.2006.12
vragen naar: geert.sterckx@inbo.be
tel.: 02-558 18 17
datum: 24/01/2006

Opmerkingen op de ontwerptekst “Uitbreiding recreatiepark Hengelhoef te Houthalen-Helchteren”

Effect van het project op de stroomafwaarts gelegen natuurwaarden van de vallei van de roosterbeek

Het MER doet absoluut geen uitspraak over de relatie van het project met de stroomafwaartse natuurwaarden in de vallei van de Roosterbeek. Het gaat hier om een waardevolle zone met alluviale elzenbroeken (vo, vt, vm), die liggen binnen het natuurlijk overstromingsgebied van de Roosterbeek. Verder stroomafwaarts vormt de Roosterbeek een belangrijke component van het Vijvergebied Midden-Limburg. Het MER toetst de effecten van afvalwater wel aan de kwaliteitsnormen van VLAREM maar niet aan de ecologische vereisten van deze ecosystemen. Volgens het huidige MER zullen er geen ernstige effecten optreden naar waterkwaliteit en kwantiteit, maar deze problematiek wordt totaal los gezien van de actuele situatie rond de collector en RWZI van Houthalen.

Uit de tekst op p.61 blijkt dat de samenstelling van het zwembadwater sterk afwijkt van de samenstelling van natuurlijk regenwater en zwak gebufferd, voedselarm grondwater. Zo bevat het onder meer verhoogde concentraties van Chloride en Sulfaat, Nitraat en Bicarbonaat. Indien deze ionen in de van nature voedselarme ecosystemen van de valleibossen van de Roosterbeek terecht komen, hebben ze zeker een negatief effect op deze biotopen. Hiervoor kan verwezen worden naar het rapport “Natura2000habitats, doelen en staat van instandhouding, versie 1.0, ontwerp, , Heutz, G en Paelinckx, D., 2005, Onderzoeksverslag Instituut voor Natuurbehoud en Afdeling natuur

Ook komt er een extra vuilvracht van meer dan 7.000 IE in het rioleringsstelsel. De capaciteit van de RWZI wordt momenteel bijna volledig benut. Het is dus duidelijk dat een uitbreiding van het aantal lozingen op de riolering niet losstaat van de problematiek rond de RWZI Houthalen of de aanleg van een nieuwe RWZI.

Bovendien blijkt uit het MER dat er actueel reeds een overstortproblematiek is in de Roosterbeek met afzettingen van slib. Het MER doet actueel geen enkele uitspraak tussen de relaties tussen de lozingen van afvalwater en hun mogelijke effecten op de stroomafwaarts gelegen zeer kwetsbare habitats.

Het MER veronderstelt dat er geen grote negatieve effecten zullen zijn voor oppervlaktewaterkwaliteit en -kwantiteit omdat er geen grote hoeveelheden regenwater afgevoerd worden naar het

rioleringsstelsel. Momenteel treden er echter wel al overstorten op naar de Roosterbeek, vooral door piekdebieten afkomstig van afvoer van Houthalen-Oost. Als er dan extra vuilvracht, afkomstig van Hengelhoef, in het rioleringsnetwerk geloosd wordt, komt dit wel degelijk in het ecosysteem terecht. Het moet dus duidelijk zijn in welke mate er effecten kunnen optreden door overstorten in de stroomafwaartse waardevolle valleidelven van de Roosterbeek en wat het effect is van een toename van het debiet en de vuilvracht op deze overstorten.

Ook in de passende beoordeling dient duidelijk de relatie tussen dit project en de stroomafwaarts gelegen SBZ's beschreven te worden. Het projectgebied ligt immers in de bovenloop van de Roosterbeek, die duidelijke ecologische relaties heeft met de stroomafwaartse natuurwaarden van dit habitatrichtlijngebied.

P 140 en verder. natuurinrichtingsmaatregelen

Blijkbaar gebeurde er geen onderzoek naar de schommelingen en samenstelling van het grondwater en van de bodem. Dit is nochtans noodzakelijk om een natuurontwikkelingsproject voor herstel van een ven uit te voeren.

De eilanden moeten volledig afgraven worden tot onder de gemiddelde waterniveau. Hierdoor voorkomt men spontane opslag van bomen en struiken op dit eiland en ontstaat één groot wateroppervlak, zodat de golfslagwerking door wind bevorderd wordt. Om deze pioniervegetaties in stand te houden zijn ook natuurlijke waterpeilschommelingen nodig met hoge waterpeilen in de winter, die langzaam dalen naar lage waterpeilen in de zomer. Alleen op die manier kunnen de pioniersvegetaties op droogvallende oevers zich ontwikkelen. In de zomer moeten de oevers voldoende lang droog zijn, zodat de organische stof volledig kan afbreken en alleen het mineraal substraat overblijft. Om accumulatie van organisch materiaal te voorkomen dient men rond de oevers van het VEN te streven naar een lage vegetatie, zonder bomen of struiken. Gezien de hoge potenties van het gebied streeft men hier best naar oeverzones met heidevegetaties, waarbij ook biotopen voor deze rode-lijsoorten ontwikkeld worden.

Het behoud van een zone van 50 m met oevervegetaties in de recreatieve plas is positief. Indien deze zone effectief in stand kan gehouden worden, kan hij als zaadbank blijven fungeren. Het is wel onduidelijk waarom de zone van 50 m op termijn moet opgeheven worden en niet landschappelijk geïntegreerd kan worden in de recreatieplas.

Voor de natuurlijke inrichting van de vijvers zijn de voorstellen eveneens vrijblijvend. De voorgestelde zonering zal inderdaad noodzakelijk zijn om natuurwaarden te kunnen ontwikkelen in een gebied met hoge recreatiedruk. Indien men streeft naar een omvorming van karper-brasemvijvers naar voorn-snoek-zeelt-type met goed ontwikkelde vegetaties, kan dit niet geleidelijk maar is een volledige drooglegging noodzakelijk om de bodemwoelende karpers te verwijderen. Om de waarden van deze vijvers voor avifauna te behouden, dient een voldoende grote rustzone aanwezig te zijn. Dit kan door één centrale dijk tussen 2 vijvers af te sluiten.

In de resterende zones voor bos streeft men naar meer natuurlijke bossen. Een natuurgericht beheer zal dienen samen te gaan met een beperking van de toegankelijkheid tot de wandelpaden en een verbod op loslopende honden om de kwetsbare fauna te behouden.

Uit de tekst blijkt dat het gebied nog veel natuurwaarden van heiderelicten bevat op open plekken en langs bosranden. Er komen nog veel rode-lijsoorten van heiden voor en ook soorten als Levendbarende hagedis, Negertje en Snortikker. In de inrichtingsvoorstellen worden echter geen uitgewerkte maatregelen voor herstel van de heiderelicten gemaakt.

Paginagewijze opmerkingen

P68. De plas wordt op de geactualiseerde BWK gekarteerd als "uv" maar bevat wel degelijk elementen van het Litorellion. In dat geval is het een waardevol biotoop dat wordt gekarteerd als aom.

Ook het voorkomen van 4 plantensoorten van de ecologische groep 22 en soorten als Pantserjuffer en Koraaljuffer wijst op het voorkomen van mesotrofe plassen in het gebied.

P86 Droge heide: is het niet eerder habitat 4030 dat voorkomt op goed ontwikkelde podzols, of betreft het wel degelijk droge heidevegetaties op profiellose zandgronden en dus habitat 2310? Dit is ook van belang voor de passende beoordeling.

P73 nitrofiële elzenbossen horen bij eutrofe standplaatsen.

P135. De effecten van recreatie op fauna worden matig negatief beoordeeld. Wat is hiervoor de argumentatie, gelet op het voorkomen van een goed ontwikkelde avifauna van bossen met een rijke roofvogelbestand en zeldzame soorten als Houtsnip, Zwarte specht en Kleine bonte specht? In dit parkgebied zal ook veel verstoring ontstaan door loslopende honden. In zones bestemd voor natuurinrichting dient dit effect zeker gemilderd te worden.